

УДК 37.012:651.4/9:002.6

DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2022-14-84-99>

**MODERN ISSUES OF THE HUMANIZATION AND
HUMANITARIZATION OF THE INFORMATIONAL,
LIBRARIAN AND ARCHIVAL ACTIVITY FUTURE
SPECIALISTS**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГУМАНІЗАЦІЇ ТА
ГУМАНІТАРИЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ,
БІБЛІОТЕЧНОЇ ТА АРХІВНОЇ СПРАВИ**

Наталія Зозуля,

*кандидат філологічних
наук, доцент кафедри
інформаційно-аналітичної
діяльності та інформаційної
безпеки*

nzozulya@ukr.net

ORCID ID:0000-0002-0180-1219

*Національний транспортний
університет*

*вул. М. Омеляновича-
Павленка, 1, Київ, Україна,
01010*

Nataliia Zozulia,

*Ph.D. in Philological
Sciences, Associate Professor of
Information and Analytical
Activities and Information
Security*

nzozulya@ukr.net

ORCID ID:0000-0002-0180-1219

*National Transport University
1, M. Omelianovycha-Pavlenka
Str. Kyiv, Ukraine, 01010*

Юрій Палеха,

*кандидат історичних
наук, професор кафедри
інформаційно-аналітичної
діяльності та інформаційної
безпеки*

paleha_yu@ukr.net

ORCID ID:0000-0001-8060-8590

*Національний транспортний
університет*

*вул. М. Омеляновича-
Павленка, 1, Київ, Україна,
01010*

Yurii Palekha,

*Ph.D. in Historical
Sciences, Professor of
Information and Analytical
Activities and Information
Security*

paleha_yu@ukr.net

ORCID ID:0000-0001-8060-8590

*National Transport University
1, M. Omelianovycha-Pavlenka
Str. Kyiv, Ukraine 01010*

ABSTRACT

Modern tendencies of higher education functioning in the field of social communication have been researched, the particular attention is paid to issues of professional training humanization and humanitarianization at the time of the pandemic crisis conditions. It is defined, that due to the major tendencies in the modern educational sphere, the system of professional training of specialists of informational, librarian and archival activity requires a significant optimization, change of pedagogical paradigm, implementation of effective teaching and educational process of highly qualified specialists training.

The importance of humanization and humanitarianization of the future specialist training of informational, librarian and archival activity are scientifically valued. Particular attention is paid to formal and non-formal online education ensuring, which shall meet the following challenges of the new millennium: antropooriented, which based on realizing of the internal needs as well as the objective necessity of the mobile self-development, the ability to stay on adequate and dynamic contact with others and one-on-one. Humanization online education ensures that non-cognitive education components are researched within the relationship between the teacher and student as well as the social relationship, that contributes to communication and empathy, which has been encouraging the interest of self-developing.

It has been established that humanization supplies the strict, practical education strategy for online education, which creates an inclusive online course environment, which is able to support the cognitive and affective differences, coexisted within the courses of the high education institutions.

It is defined that the education humanization actualizes the issue of the improvement of the organizational and management of the future specialist culture on the basis of self-oriented technologies development, ensures self-developing conditions for the student, for his self-realization in professional activity, contributes to the growth of the mental potential, philosophy formation, moral behavior pattern.

Keywords: *professional training, humanization, humanitarianization, online courses, culturally responsible education, specialists in informational, librarian and archival activities.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку професійної вищої школи основною ідеєю концепції вищої освіти є підготовка кваліфікованого працівника відповідного рівня і профілю, конкурентоздатного на ринку праці, компетентного, відповідального, який вільно володіє своєю професією й орієнтується в суміжних галузях діяльності, здатного до ефективної роботи зі спеціальності на рівні світових стандартів, готового до постійного професійного зростання, соціальної і професійної мобільності.

У зв'язку з провідними тенденціями в сучасній освітній сфері система професійної підготовки фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи потребує відчутної оптимізації, зміни педагогічної парадигми, реалізації ефективного навчально-виховного процесу підготовки висококваліфікованих фахівців.

Водночас, реформування вищої освіти в галузі соціальних комунікацій доцільно здійснювати з урахуванням провідних тенденцій функціонування вищої освіти в Україні, насамперед з врахування гуманітаризації і гуманізації вищої освіти як одним із найважливіших пріоритетів розвитку українського суспільства.

На сьогодні розвиток сучасної освіти лише незначною мірою демонструє тенденцію до гуманітаризації. Поняття гуманізації та гуманітаризації, прояснені фінансовою кризою, у нинішньому столітті набули величезної актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичний аналіз наукових джерел дозволив встановити, що фундаментальну основу підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи заклали дослідження, здійснені у контексті професійної підготовки

фахівців з позицій філософії освіти (В.П. Андрущенко, Г.О. Балл, В.Г. Кремень, О. А. Шульга та інші), неперервної професійної освіти (С.У. Гончаренко, І.А. Зязюн, С.О. Сисоєва та інші), удосконалення навчального процесу у вищих навчальних закладах (А.М. Алексюк, В.Є. Білогур, Я.Я. Болюбаш, А.О. Вербицький, В.А. Козаков та інші), професійної підготовки майбутніх фахівців (Ю.Д. Бойчук, О.А. Дубасенюк, М.Б. Євтух, В.І. Наумчук, В.В. Ягупов та інші), професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи (Н.А. Гайсинюк, С.В. Дубова, С.Г. Кулешов, Н.М. Кушнарченко, О.В. Матвієнко, І.П. Прокопенко, М. С. Слободяник та інші). Питання гуманізації і гуманітаризації освіти не нові у педагогічній науці й практиці, воно неодноразово піднімалося у працях Т. Буяльської, В. Воронкової, М. Добрускіна, С. Іванова, М. Левочки, М. Романенко, М. Теловатої, І. Чистовської, Є. Шиянова та ін.

В той же час, актуальним є дослідження особливостей професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи з урахуванням провідних сучасних тенденцій вищої освіти та вимог суспільства в умовах пандемії.

Мета дослідження – визначити та науково обґрунтувати принципи гуманізації та гуманітаризації змісту вищої освіти, моделі гуманізованого онлан-викладання у взаємодії розвитку творчості та особистості й професійного становлення майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Виклад основного матеріалу. В основу сучасної системи професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи покладені прогностичні аспекти розвитку змісту сучасної професійної освіти, які досить широко використані в Національній доктрині розвитку освіти (2002), Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття») (1993), Національній стратегії розвитку освіти

в Україні на період до 2021 року (2013), Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки (2020), Законі України «Про інформацію» (1992), Національній програмі інформатизації (1998), Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні (2013), Доктрині інформаційної безпеки України (2017), стандартах вищої освіти України зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», які є системою орієнтирів і поглядів на роль, організацію та функціонування інформаційної сфери в Україні на довгостроковий період з урахуванням розвитку держави та світового досвіду.

Враховуючи положення, викладені у зазначених нормативно-правових документах галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи, нами визначено, що професійна підготовка майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи повинна здійснюватися з урахуванням таких провідних сучасних тенденцій: гуманізації та гуманітаризації, фундаменталізації, забезпечення неперервності, міждисциплінарності та інтернауковості, інтелектуалізації та динамізації.

Ми виходимо з того, що професійна підготовка майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи включає: володіння інтелектуальними засобами пізнання і організації професійної діяльності в сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи; наявність стійкої потреби у здійсненні професійної діяльності; мотивацію на використання традиційних та новітніх інформаційних технологій у професійній діяльності; володіння загально-професійними та спеціальними знаннями, вміннями і навичками, які забезпечують ефективність здійснення професійної діяльності в умовах сучасного конкурентного середовища; творчу направленість професійної діяльності; високий рівень сформованості організаційної та управлінської культури та індивідуального стилю професійної діяльності.

Гуманізація та гуманітаризація освіти є одними із важливих принципів реалізації Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття»), де визначається, що гуманізація освіти «полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства і природи», а гуманітаризація освіти «покликана формувати цілісну картину світу, духовність, культуру особистості і планетарне мислення» (Державна національна програма «Освіта», 1993).

Гуманізація професійної підготовки студентів включає в себе логіку переходу від технократичної до антропологічної її парадигми, розкриває залежність процесу підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи у вищому навчальному закладі від ступеня спрямованості освітнього процесу на особистість студента, орієнтацію на особистісну компоненту.

Гуманізація освіти є досить масштабною у часі здійснення та складною за структурою, це процес морально-психологічної перебудови людини, внутрішньої переорієнтації системи духовних цінностей, усвідомлення власної гідності і цінності іншої людини, формування почуттів відповідальності та причетності до минулого, сучасного і майбутнього.

У сучасних наукових дослідженнях гуманізація освіти розглядається як соціально-педагогічний феномен, що відображає сучасні суспільні тенденції у побудові й функціонуванні системи освіти (Чистовська, 2008). Так, на думку Є. Шиянова (Шиянов, 1991: 8), гуманізація – це соціально-ціннісна й морально-психологічна основа громадського життя, відносин між людьми. Відповідно вона характеризує ідейні основи освіти як суспільного явища. М. Добрускін (Добрускін, 2000: 5) визначає гуманізацію як сукупність філософських, гносеологічних, психологічних,

соціально-культурних і дидактичних поглядів, що визначають цілі й завдання вищих навчальних закладів у підготовці й вихованні майбутнього фахівця як творчої особистості.

У світлі досліджуваної проблеми, *гуманізація професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи* спрямована на: орієнтацію на всебічний розвиток особистості: чим гармонійнішим буде загальнокультурний, соціально-моральний та професійний розвиток особистості майбутнього фахівця з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, тим більш творчим і креативним він стане у професійній діяльності; неперервний загальний і професійний розвиток особистості майбутнього фахівця з інформаційної, бібліотечної та архівної справи: таким процес підготовки стане при умові, якщо він буде орієнтованим на «зону найближчого розвитку» студентів; необхідність виведення розвитку студентів за межі свого «Я» і найближчого соціуму, що допоможе їм усвідомити проблеми всього людства, відчути причетність до природи і суспільства, відповідальність за їх стан і розвиток; набуття процесом гуманітарного, соціально-морального і професійного розвитку особистості такого характеру, коли у майбутнього фахівця з інформаційної, бібліотечної та архівної справи прокидається усвідомлене прагнення до самовдосконалення і самореалізації у професійній діяльності.

Необхідність гуманітаризації професійної освіти викликана зміною ролі вищої школи як соціального інституту, який сьогодні покликаний не тільки і не стільки займатися підготовкою професіоналів, скільки готувати широкоосвічених особистостей з високим рівнем загальної культури, активною громадською позицією; така тенденція означає необхідність підвищення загальнокультурного рівня майбутніх фахівців.

Узагальнюючи різні підходи до системи гуманітарної підготовки майбутніх фахівців, В. Воронкова визначає її комплексний характер, вказує, що ця підготовка «провадиться безперервно упродовж навчання, передбачає не лише вивчення

актуальних проблем філософії, політології, соціології, правознавства, культурології, а й етичне, естетичне виховання, управління психічним станом особистості; вона охоплює майже всі кафедри і всі дисципліни» (Воронкова, 2008: 207).

На сьогодні нові реалії життя в умовах пандемії вимагають певного перегляду гуманізації професійної освіти. Коли справа доходить до онлайн-освіти, більшість дискусій обертається навколо взаємодії, активної участі, мотивації та участі здобувачів освіти у віртуальному викладанні та навчанні. Онлайн-викладачі діляться методами адаптації навчальних стратегій та методів при розробці та розробці своїх курсів, щоб залучити студентів до значного досвіду онлайн-навчання. Тим не менш, у цих дискусіях, як правило, не завжди враховується ключовий феномен, який підкреслює успіх таких стратегій і методів: внесення «людського» елемента в цифрове навчання.

Зокрема, питання, що рідко обговорюється, полягає в тому, як олюднити навчальний досвід студентів, щоб вони могли спілкуватися зі своїми викладачами та однолітками протягом 15-16-тижневих семестрів. Кларк і Майєр називають це принципом «персоналізації», коли онлайн-викладачі використовують розмовний та ввічливий тон та впроваджують дружній голос у матеріали курсу, щоб у студентів був значний досвід, що призводить до кращих результатів навчання. Кларк та Майєр також стверджують, що включення усного та друкованого тексту до онлайн-курсів, де викладачі використовують розмовний тон, дуже допомагає студентам «налаштувати відповідну обробку інформації» (Clark & Mayer, 2011: 184).

Використання мультимедійних відеороликів, у яких викладачі використовують дружній та ввічливий тон для лекцій та наводять відповідні особисті приклади для студентів, має велике значення для досягнення мети гуманізації онлайн-навчання. Грамотно спроектовані інтелектуальні агенти можуть забезпечити більш значний досвід для здобувачів освіти. Хоча студенти відвідують онлайн-курси в першу чергу для навчання,

інформація не обов'язково має бути представлена у формальній, пасивній та безособовій формі. Студенти позитивно реагують на доброзичливий тон викладача, бо бачать співрозмовника (у разі викладача), якому вони з великим ентузіазмом відповідають. Цей метод, своєю чергою, надихає їх взаємодіяти з контентом оскільки це зазвичай вдається з допомогою формальних текстових чи мультимедійних методів.

Часто проста присутність має вирішальне значення для навчання студентів, особливо на повністю асинхронних курсах. Присутність викладача сприяє розвитку та контролю когнітивних та соціальних процесів, спрямованих на досягнення результатів навчання, значущих для студента як на особистому, так і на освітньому рівнях. Викладацька присутність зазвичай розглядається як модерація онлайн-дискусій, але вона виходить за рамки онлайн-дискусійних форумів, включаючи всі типи зворотного зв'язку, який студенти отримують від свого викладача, явно чи неявно. Всі дії, що виконуються інструктором до та під час онлайн-курсу, можуть ставати все більш ефективними, якщо здобувачі освіти відчують присутність свого вчителя у навчальних документах, а також у діях. Присутність викладача на онлайн-курсах можна розглядати як основний сполучний елемент, який культивує навчальну спільноту між студентами та викладачем. Саме в цьому навчальному співтоваристві учні відчують зв'язок зі своїми однолітками, а також своїм викладачем.

Незважаючи на докази, які підтверджують важливість відносин між викладачем і студентом, дослідження показують, що взаємодія в онлайн-курсах, як правило, буває нечастою і часто обмежується письмовим текстом, що може призвести до того, що студенти почуваються ізольованими та без підтримки.

Гуманізоване навчання заохочує використання підтримуючого тону в письмовому спілкуванні та включення асинхронних відео інструкторів, які збільшують соціальну присутність завдяки своїй здатності передавати афективні показники (вираз емоцій, використання гумору та самовикриття).

Навіть без постійної присутності викладача почуття спільності між однолітками може розвинутиись завдяки ретельному плануванню та експериментам в онлайн-курсі як засобам для об'єднання студентів у рамках одного курсу. Однак у сфері освітніх технологій постійно з'являються нові прийоми та інструменти.

На сьогодні онлайн-курси можливі як в межах формальної, так і неформальної освіти. Оскільки попит на онлайн-курси в межах неформальної освіти зростає, а різноманітність студентів в Інтернеті зростає, гуманізація стане важливою для підтримки студентів у досягненні їхніх академічних цілей. Кількість студентів, які навчаються на онлайн-курсах, продовжує зростати: фактично, майже 30% проходять принаймні один онлайн-курс від українських навчальних платформ: Prometheus, Edera, ВUOnline, Wisecow, Дія. Цифрова Освіта. Попит на онлайн-курси серед студентів мають значні наслідки для майбутнього навчання. Щоб забезпечити максимальний успіх для усіх, закладам освіти потрібно адаптуватися до потреб студентів, оскільки ці потреби швидко змінюються відповідно до вимог часу.

Викладачі, які викладають онлайн, повинні розуміти, як розробити курс, навіть з врахуванням унікального досвіду студентів, які можуть поєднувати роботу за професією та навчання, а також сприяти виконанню завдань, які спонукають студентів поділитися своїм досвідом. Онлайн-викладачі повинні спочатку встановити довіру із студентами, перш ніж очікується значуща взаємодія «рівний-рівний». Володіння розумінням того, як створити інклюзивний клімат у класі на відстані, буде важливою навичкою для онлайн-викладачів, оскільки студенти, які навчаються університетах, різноманітні.

Серед інших напрямів гуманізації професійної освіти виділимо також культурно-відповідальне навчання.

На сьогодні у закладах вищої освіти особлива увага приділяється студентоорієнтованому навчання, при якому професійна освіта спрямовується як на індивідуалістичну

культуру, очікуючи, що студенти самостійно орієнтуватимуться у складних нових ситуаціях, що сприяє конкуренції та відзначенню індивідуальних досягнень, а також практикується і культурно-відповідальне навчання, при використанні якого навчальне середовище створюється таким чином, щоб бути інклюзивним, цінувати більш колективістські культурні архетипи та забезпечувати, щоб усі студенти почувалися включеними. Гуманізоване середовище онлайн-навчання включає в себе саме культурно-відповідальне навчання, при якому створюється такий соціально-психологічний клімат, що характеризується радістю спілкування, довірою, почуттям захищеності, безпеки та комфорту, взаємної підтримки в процесі вивчення курсу за рахунок відносин між викладачем і студентом, формування атмосфери співчуття та співпраці. Важливо створити атмосферу турботи та довіри, в якій студенти вірять, що викладач знає їх та підтримує їх, щоб навчання було більш ефективним.

Підтримуюча та довірлива спільнота виникає швидше, коли викладачі перш за усе постають перед студентами як звичайні люди, а не лише дистанціюють себе в ролі педагогів. Але акт гуманізації не передбачає «надмірного обміну». Нам не потрібно ділитися всіма нашими проблемами, але у відповідних ситуаціях це допомагає студентам, коли ми розповідаємо про власні труднощі, а іноді й про наші власні невдачі. Розповідаючи наші історії, ми завойовуємо довіру та допомагаємо побороти студентам почуття невпевненості в собі та страху викриття, який відомий також як «синдром самозванця» (Сенді Манн, 2021).

Гуманізація пропонує чіткі, практичні стратегії навчання для онлайн-навчання, які створюють інклюзивний клімат онлайн-курсу, здатний краще підтримувати когнітивні та афективні відмінності, що співіснують у рамках курсу закладів вищої освіти. Відносини між викладачем та студентом лежать в основі гуманізації, виступаючи сполучною ланкою між студентами. Стратегії гуманізації використовують вітальні

візуальні ефекти та тепле асинхронне спілкування для створення позитивних перших вражень, довіри між викладачем та студентами та культури турботи в онлайн-середовищі. Щоб використати потенціал, який пропонує гуманізована онлайн-освіта для забезпечення справедливості майбутньої вищої освіти, вищі навчальні заклади повинні тримати студентів у центрі прийняття рішень та інвестувати у професійний розвиток, щоб підготувати викладачів, які викладають онлайн.

Гуманітаризація освіти актуалізує проблему вдосконалення організаційної та управлінської культури майбутніх фахівців на основі розробки особистісно орієнтованих технологій, забезпечує умови особистісного розвитку студента, його самореалізації у професійній діяльності, сприяє підвищенню розумового потенціалу, формування світогляду, духовних зразків поведінки.

Гуманітаризація професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи передбачає: закладку у майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи основ гуманістичного світогляду та духовних цінностей цивілізованого світу; впровадження у процес підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи до професійної діяльності гуманітарних технологій, які сприяють підвищенню комфортності та ефективності умов розвитку особистості студента; заміну репродуктивної по характеру пізнавальної діяльності студентів на діяльність дослідницьку; підвищення професійної компетентності майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, їх мобільності до сприйняття інноваційних процесів, оволодіння сучасними інформаційними та комунікаційними технологіями, їх впровадження в практичну діяльність.

Висновки та перспективи подальших розвідок у зазначеному напрямку. Таким чином, визначено та науково обґрунтовано процеси гуманізації та гуманітаризації як важливі сучасні тенденції функціонування системи вищої освіти у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Оскільки з кожним роком для досягнення мети гуманізації онлайн-навчання у вищих навчальних закладах пропонується все більше і більше онлайн-курсів та робляться подальші зусилля з інвестування в якість онлайн-освіти, необхідно знати передовий досвід та інновації, тому у перспективі можливі нові дослідження, присвячені стратегіям розробки навчальних програм, а також технологіям, які допоможуть олюднити досвід як студентів, так і викладачів в онлайн-курсах. Зрештою, навчання, особливо онлайн-навчання, – це не лише поодинокі пізнавальна діяльність, а й діяльність, що має соціальні конотації у веб-середовищах.

У перспективі планується також дослідити концептуальні підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи у контексті сучасних тенденцій вищої освіти у галузі соціальних комунікацій.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Clark R. C. & Mayer R. E. E-learning and the science of instruction: Proven guidelines for consumers and designers of multimedia learning. San Francisco, CA: Pfeiffer, 2011

2. Воронкова В. Гуманізація освіти, науки, політики, влади, суспільства. *Філософія освіти*. 2008. № 1-2 (7). С. 204-220

3. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>

4. Добрускин М.Е. Концептуальные основы гуманизации и гуманитаризации высшего технического образования. *Гуманізація і гуманітаризація вищої технічної освіти*: Збірник праць. Всеукраїнська науково-методична конференція. Харків, 2000. С.5-6.

5. Сэнди Манн. Синдром самозванца. Как перестать обесценивать свои успехи и постоянно доказывать себе и другим, что ты достоин. Москва: Бомбора, 2021. 208 с.

6. Чистовська І. П. Гуманізація та гуманітаризація навчально-виховного процесу у вищих технічних навчальних закладах. URL: http://novyn.kpi.ua/2008-1/14_Chistovska.pdf

7. Шиянов Е.Н. Гуманизация профессионального становления педагога. *Советская педагогика*. 1991. № 9. С. 80-84.

REFERENCES

1. Clark, R.C. & Mayer, R.E. (2011) E-learning and the science of instruction: Proven guidelines for consumers and designers of multimedia learning. San Francisco, CA: Pfeiffer.

2. Voronkova, V. (2008). Humanizatsiya osvity, nauky, polityky, vldy, suspil'stva [Humanization of education, science, politics, government, society]. *Filosofiya osvity*. № 1-2 (7) S. 204-220 [in Ukrainian].

3. Derzhavna natsional'na prohrama «Osvita» («Ukrayina XXI stolittya») [State National Program «Education» («Ukraine of the XXI Century»)], zatverdzhena postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 3 lystopada 1993 r. № 896. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

4. Dobruskin, M.E. (2000). Kontseptual'nye osnovy gumanizatsii i gumanitarizatsii vysshego tekhnicheskogo obrazovaniya [Conceptual foundations of humanization and humanitarization of higher technical education]. *Gumanizatsiya i gumanitarizatsiya vishchoï tekhnichnoï osviti: Zbirnik prats'*. Vseukraïns'ka naukovo-metodichna konferentsiya. Kharkiv. S. 5-6 [in Russian].

5. Sendi Mann, (2021). Sindrom samozvantsa. Kak perestat' obestsenivat' svoi uspekhi i postoyanno dokazyvat' sebe i drugim, chto ty dostoin [Imposter Syndrome. How to stop devaluing your successes and constantly prove to yourself and others that you are worthy]. Moskva: Bombora. 208 s. [in Russian].

6. Chystovs'ka, I.P. (2008). Humanizatsiya ta humanitaryzatsiya navchal'no-vykhovnoho protsesu u vyshchykh tekhnichnykh navchal'nykh zakladakh [Humanization and humanitarization of

the educational process in higher technical educational institutions]. Retrieved from: http://novyn.kpi.ua/2008-1/14_Chistovska.pdf [in Ukrainian].

7. Shiyarov, E.N. (1991). Gumanizatsiya professional'nogo stanovleniya pedagoga [Humanization of the professional development of a teacher]. *Sovetskaya pedagogika*. № 9. S. 80-84 [in Russian].

АНОТАЦІЯ

Розглянуто тенденції функціонування вищої освіти в галузі соціальних комунікацій, насамперед зосереджено увагу на питаннях гуманізації та гуманітаризації професійної підготовки в кризових умовах пандемії. З'ясовано, що у зв'язку з провідними тенденціями в сучасній освітній сфері система професійної підготовки фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи потребує відчутної оптимізації, зміни педагогічної парадигми, реалізації ефективного навчально-виховного процесу підготовки висококваліфікованих фахівців.

Науково обґрунтовано необхідність гуманізації та гуманітаризації професійної підготовки майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Особлива увага звертається на забезпечення формальної та неформальної онлайн-освіти, що повинне відповідати таким викликам нового тисячоліття: антропоорієнтованому, який заснований на усвідомленні внутрішньої потреби і одночасно об'єктивній необхідності мобільного саморозвитку, умінні адекватно і динамічно контактувати з навколишніми і з самим собою. Гуманізоване онлайн-навчання гарантує, що некогнітивні компоненти навчання розглядаються через стосунки між викладачем і студентом, а також спільнотою, сприяючи спілкуванню та співпереживанню, стимулюючи зацікавленість вдосконалюватись.

Встановлено, що гуманізація пропонує чіткі, практичні стратегії навчання для онлайн-навчання, які створюють інклюзивний клімат онлайн-курсу, здатний краще

підтримувати когнітивні та афективні відмінності, що співіснують у рамках курсу закладів вищої освіти. Відносини між викладачем та студентом лежать в основі гуманізації, виступаючи сполучною ланкою між студентами.

Визначено, що гуманітаризація освіти актуалізує проблему вдосконалення організаційної та управлінської культури майбутніх фахівців на основі розробки особистісно орієнтованих технологій, забезпечує умови особистісного розвитку студента, його самореалізації у професійній діяльності, сприяє підвищенню розумового потенціалу, формування світогляду, духовних зразків поведінки.

Ключові слова: *професійна підготовка, гуманізація, гуманітаризація, онлайн-курси, культурно-відповідальне навчання, фахівці з інформаційної, бібліотечної та архівної справи.*